

Donkere wolken boven het volwassenenonderwijs

ELS VAN HEES EN KIRSTEN JACOBS

Op 23 mei 2025 vernamen we de plannen van de minister van Onderwijs met het volwassenenonderwijs.

Nieuwe inschrijvingsgelden

De centra voor volwassenenonderwijs bieden opleidingen aan op het niveau van de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. Volwassenen kunnen er zich bijscholen voor een bepaalde job, zich specialiseren in een knelpuntberoep of er hun diploma secundair onderwijs behalen.

Vanaf 1 september 2025 zullen de centra nieuwe inschrijvingstarieven moeten hanteren. De Vlaamse Regering houdt daarbij rekening met de verschillende soorten opleidingen en cursisten van het volwassenenonderwijs. Voor NT2 zijn er nog geen wijzigingen.

We waarderen dat de minister voor studiegebieden met een structureel knelpuntkarakter voor bepaalde kansengroepen het tarief van 0 euro invoert en het standaardtarief van 1,5 naar 1 euro brengt, maar fronsen onze wenkbrauwen als we lezen dat ambachtelijke opleidingen en moderne vreemde talen zoals Frans, Engels en Duits plots gecategoriseerd worden als 'hobby'-richting. Cursisten die kiezen voor een taalopleiding, hebben veelal een intrinsieke motivatie die verder gaat dan een hobby, zoals kunnen praten met de schoonfamilie of meekunnen op het werk. Uit interesse voor

erfgoed willen cursisten zich misschien verdiepen in Kant of uit interesse voor techniek gaan ze misschien uurwerken herstellen.

Uiteraard vinden we het ook belangrijk om in te zetten op de Nederlandse taal en op opleidingen die leiden naar werk of een tweede kans bieden om alsnog een diploma secundair onderwijs te behalen, maar ons onderwijs heeft meer te bieden. Zijn talen in het leerplichtonderwijs dan ook 'hobbyvakken'? Nederlands is belangrijk voor de deelname aan onze samenleving, maar de kennis van Frans en Duits (onze landstalen) is dat ook. Vreemdetalenonderwijs mag niet herleid worden tot een luxe voor de happy few. Talenkennis is een verbindende factor in een warme samenleving.

Kort door de bocht?

De opdracht van het volwassenenonderwijs staat in artikel 3 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs: "§ 1. Het volwassenenonderwijs heeft als doelstelling enerzijds de cursisten de kennis, vaardigheden en attitudes bij te brengen die nodig zijn voor de persoonlijke ontwikkeling, het maatschappelijk functioneren, het verder deelnemen aan onderwijs, het uitoefenen van een beroep of het beheersen van een taal en

anderzijds de cursisten in staat te stellen erkende studiebewijzen te behalen."

Het volwassenenonderwijs is kwalificatiegericht en loopbaanversterkend en biedt een antwoord op de geletterdheidsnoden van kwetsbare volwassenen én draagt bij aan levensbreed leren en brede persoonlijkheidsvorming. Het bewerkstelligt leerplezier, prikkelt en versterkt de leermotivatie en leervaardigheden van de cursisten. Die verschillende doelstellingen sluiten elkaar niet uit. In de prikkelende en breed vormende opleidingen zoals talen en fotografie zitten ook cursisten die dat aanbod volgen met een loopbaangericht perspectief.

Ons lijkt het dat de minister met de nieuwe inschrijvingsgelden dus wat kort door de bocht is gegaan.

Nieuw financieringsdecreet

In 2017 kwam er een nieuw financieringsdecreet voor het volwassenenonderwijs. Dat had drie hoofddoelstellingen: een verhoging van de kwalificatiegerichtheid, inzetten op kwetsbare doelgroepen en schaalvergroting van de CVO zonder centralisatie van het aanbod.

De nieuwe manier van financieren bracht volgens COC ongewenste effecten met zich mee. Het aanbod verschuift al enkele jaren op naar arbeidsmarktgerichte opleidingen ten koste van het aanbod van

WAT HOORT NIET THUIS IN HET RIJTJE?

DIAMANT RING

NIEUWSTE IPHONE

DUUR PARFUM

POTJE KAVIAAR

creatieve opleidingen, talen en ICT, fotografie en ambachtelijke accessoires.

Personeelsleden in die richtingen verliezen dus ook al enkele jaren hun uren. In het beste geval zijn ze vastbenoemd en worden ze gereffecteerd of wedertewerkgesteld. De nieuwe inschrijvingsgelden zullen dat effect versterken.

Gevolgen voor het personeel

De nieuwe inschrijvingsgelden zullen voor veel cursisten een drempel zijn, bijvoorbeeld voor gepensioneerden, maar ook minder gegoede werkende cursisten die in hun vrije tijd extra competenties willen verwerven.

Nochtans publiceerde de Vlaamse Regering een actieplan rond levenslang leren. Tegen 2030 zou, conform de Europese ambities, op jaarbasis zestig procent van de volwassen bevolking moeten deelnemen aan een voortgezette opleiding.

In de aankondigingen van de regering lezen we nergens iets over de gevolgen van de beslissing voor personeelsleden en cursisten. Leraren, trajectbegeleiders en andere personeelsleden in het volwassenonderwijs zijn bezorgd en vrezen (een deel van) hun job in het volwassenonderwijs te verliezen. Uiteraard heeft COC daar wél oog voor!

Waardering en respect

Personeelsleden in de centra voor volwassenenonderwijs kiezen bewust voor dat onderwijsniveau en zijn vakexperten die zich elke dag met hart en ziel inzetten voor hun centrum en hun cursisten. Ook zij verdienen waardering en respect. Ervan uitgaan dat die leraren en andere personeelsleden een plek zullen vinden in een ander onderwijsniveau is een kortzichtige gedachte.

Tijdens de coronapandemie heeft ook het personeel van het volwassenenonderwijs alles uit de kast gehaald om kwaliteitsvol onderwijs te kunnen blijven garanderen, zowel fysiek als online. Ook zij verdienen zorg en respect bij beleidskeuzes en op z'n minst horen ze de kans te krijgen om zich te heroriënteren, door middel van professionalisering of herscholing.

Donkere wolken boven de toekomst van het volwassenenonderwijs

De verdere plannen van de Vlaamse Regering schetsen een pessimistisch beeld. Naast het inkomensgerelateerd maken van de NT2-opleidingen staat ook de rationalisering van het aanbod van het

volwassenenonderwijs op de agenda van de minister. Ze wil het aanbod van Syntra, VDAB en de CVO op elkaar afstemmen en dat aanbod versoberen. Ze wil zo kosten besparen en meer flexibiliteit bewerkstelligen.

We hopen dat de VOKA-paper 'Dringend nood aan echte Vlaamse talentstrategie'¹ niet het nieuwe adagium van de Vlaamse Regering wordt, met alle gevolgen van dien voor het volwassenenonderwijs en zijn personeel.

Ondertussen zitten we niet stil. De Vlaamse Onderwijsraad schreef een stevig advies.² Het gemeenschappelijk vakbondsfront startte een petitie 'Hou het volwassenenonderwijs toegankelijk voor iedereen!' Teken die nu (niet anoniem)!³ Op 11 juni organiseerden we een webinar voor alle leden en afgevaardigden, we kregen waardevolle input!

We hopen dat de minister haar beleidskeuzes zal bijsturen, rekening houdend met alle partners in het volwassenenonderwijs en met het nodige respect!

-
1. <https://pers.voka.be/dringend-nood-aan-echte-vlaamse-talentstrategie>
 2. <https://www.vlor.be/adviezen/hoger-inschrijvingsgeld-zet-levenslang-leren-onder-druk>
 3. <https://is.gd/SYkbxK>

TAAL CURSUS

PRIVÉ JET

EEN ÉCHTE
LOUIS VUITTON